



У *sui generis* школи демократије у Бутмиру, БиХ, тренутна лекција за октобар 2009. је да о баналним стварима попут уставних промена не треба претходно расправљати у јавности, а поготово не у писаној форми у виду предлога који се стручној и широј јавности дају на разматрање, већ о њима треба разговарати искључиво иза затворених врата. А „снажни“ (шифра за предлоге који долазе од јачих земаља које увек желе да дискретно истакну и сировију страну „снаге“ својих аргумената) предлози у вези будућег уставног развоја земље нипошто не смеју да потичу из саме земље о којој је реч, већ искључиво споља, од такође снажних званичника који нису демократски бирани на свој положај чак ни у својим снажним земљама, а камо ли у земљама којима снажно предлажу уставне промене. А ово све ради тога да би се дотична земља у свом уставном развоју што више приближила стандардима Демократског клуба (Democratic Club – D.C.) за који јој се стално сугерише – снажно, а и споља – да би требало да му се прикључи, јер је то у њеном највишем интересу.

То је, наравно, вероватно и тачно. Јер у D.C. (овом европском, као и оном главном, са друге стране Евроатлантика), нема Високог представника који може да смењује неваљале, мада ипак демократски изабране, званичнике. Али можда је то већ на помолу, поготово ако Клаус настави са својим недемократским понашањем коришћења прерогатива свог положаја – на који је, узгред, демократски изабран. А може ли можда Канцеларија високог представника (Office of the High Representative – ОХР) да смени Клауса, и ако је председник неке друге земље? Можда ћемо на тај одговор морати мало да причекамо, док не стигне тумачење из – ОХР, наравно. Који, са своје стране, мора прво да консултује

D  
.C. (формално, са обе стране океана, фактички само са једне; наградно питање – које?). Али то ће вероватно морати да причека до затварања Бутмирске школе демократије  
*Sui*

*generis*

, која затим може да се врати својој главној делатности – производњи безбедности (мада, технички, она извози безбедност, тј. увози је у БиХ).

Е, сад, да су се разговори везани за Статут Војводине можда водили у Бутмиру, можда би досад већ имали неке резултате. Но, можда није касно. Можда се, ако не сад, а оно следећи (*sui generis*) пут, могу одржавати упоредо са разговорима о уставу

земље-домаћина, па чак и посредништвом истих људи. То се зове шатл-дипломатија. Само што би ово била битно јефтинија варијанта од уобичајене, јер би се све догађало на истом месту, тако да се не би пуштали додатни издувни гасови у атмосферу приликом шатловања (идеја – можда би у будуће, ради смањења опасности од глобалног загревања, сви уставни разговори везани за све земље света могли да се воде на једном месту, у једној војној бази – а, што да не? – можда баш у Бутмиру, чиме би, узгред, знатно порасли и туристички потенцијали целог подручја). Истина, теме упоредних разговора би биле нешто другачије. Јер, једна од земаља о којима је реч треба да постане више централизована како би добила функционалнију демократију, док би друга требало да постане више *децентрализована* да би добила функционалнију демократију. Једна од земаља би требало да добије „једну адресу“ са којом D.C. (са обе стране Евроатлантика) може да комуницира, јер ће то уштедети и време и новац који би улудо били потрошени на комуницирање са више адреса (а и доприносили глобалном загревању). Друга би, пак, земља, требало да добије више адреса са којом D.C. (са обе стране Евроатлантика) може да комуницира, јер ће то *потрошити* и време и новац који би *иначе не би били* потрошени на комуницирање са само једном адресом (ово не би допринело глобалном загревању, јер се ради о *sui generis* случају).

Наравно, ова друга земља не треба да има ни превише адреса. Дакле, косовска адреса јој и није потребна. Јер, не треба претеривати ни са нечим што је добро. Управо због тога је Косову потребна само једна адреса. И нипошто му не треба још једна, на пример на северу. Србија је та којој је потребна још једна адреса за комуницирање са D.C. (са обе стране Евроатлантика), а не Косово. Јер, Косово је ипак *sui generis*. Нешто као БиХ. Па и као Грузија. Али не у смислу *sui generis*, већ у смислу пожељности поседовања једне адресе.

С друге стране, Србија не може да буде *sui generis*, осим када је реч о једној од њених покрајина. У свим осталим случајевима, задатак Србије је да буде једина земља на свету која увек и на сваком месту мора да се држи универзалних стандарда. Који се, наравно, одређују ван Србије. И који се не примењују на Србију само у *sui generis* случајевима.

„Случајевима“? Зар није Косово требало да буде *sui generis*, тј. изузетак? Да... осим што Војводина некако све више делује као

*sui*

*generis*

– бар у поређењу са БиХ и Грузијом, којима је дефинитивно потребна само једна адреса. Али добро, нема везе, јер ће то стварно и истински бити Србијин последњи

*sui*

*generis*

, пошто после Војводине нема више покрајина. Одмах после тога, Србија може да настави да се придржава универзалних норми.

Наравно, српско законодавство дозвољава стварање нових аутономних покрајина. Али то у овом тренутку није на дневном реду, бар док се не реши *sui generis* питање Војводине. Јер, по дефиницији, чини се да ипак не би смели да имамо паралелне

*sui*

*generis*

случајеве, који се демократски решавају у исто време, јер онда технички не би били

*sui*

*generis*

. Осим, међутим, ако је реч о Србији, која, и ако технички није

*sui*

*generis*

, уствари и јесте

*sui*

*generis*

, као једина држава на свету од које се очекује да се стално и неизоставно придржава универзалних стандарда. Осим у случајевима

*sui*

*generis*

, који могу искрснути у сваком тренутку. Као, на пример, у Бутмиру.

*Sui*

*generis*

. До следећег виђења.